

สัจจะ ๔	ญาณ ๓		
	สัจญาณ	กิจญาณ	กตญาณ
ทุกข์	รู้ว่าทุกข์ คือดังนี้ = รู้ว่าปัญหาคืออะไร ตัวปัญหาอยู่ที่ไหน	รู้ว่าทุกข์นี้ ควรกำหนดรู้ = รู้ว่าปัญหานี้ต้องเข้าใจ สภาพและขอบเขตเป็นต้นของมัน	รู้ว่าทุกข์นี้ กำหนดรู้แล้ว = รู้ว่าได้เข้าใจสภาพและ ขอบเขตของปัญหาแล้ว
สมุทัย	รู้ว่าสมุทัย คือดังนี้ (รู้ว่าต้นเหตุเป็นเหตุแห่งทุกข์) = รู้ว่าสาเหตุของปัญหา คืออะไร	รู้ว่าสมุทัยนี้ ควรละเสีย (รู้ว่าต้นเหตุต้องละเสีย) = รู้ว่าจะต้องแก้ไข ที่สาเหตุนั้น	รู้ว่าสมุทัยนี้ ได้ละแล้ว (รู้ว่าต้นเหตุได้ละแล้ว) = รู้ว่าสาเหตุนั้น ได้แก้ไขกำจัดแล้ว
นิโรธ	รู้ว่านิโรธ คือดังนี้ (รู้ว่านิพพานเป็นภาวะดับทุกข์) = รู้ว่าภาวะหมดปัญหาที่ต้องการ คืออะไร ตนต้องการ หรือควรต้องการอะไร	รู้ว่านิโรธ ควรทำให้แจ้ง (รู้ว่านิพพานควรบรรลุ) = รู้ว่าภาวนานั้น เป็นจุดหมายที่ต้องไปให้ถึง	รู้ว่านิโรธนี้ ได้ประจักษ์แจ้งแล้ว (รู้ว่าได้บรรลุนิพพานแล้ว) = รู้ว่าได้บรรลุ จุดหมายนั้นแล้ว
มรรค	รู้ว่ามรรค คือดังนี้ (รู้ว่ามรรคมีองค์ ๘ เป็นทางดับทุกข์) = รู้ว่าวิธีการแก้ปัญหา เป็นอย่างไร	รู้ว่ามรรค ควรเจริญ (รู้ว่ามรรคมีองค์ ๘ ควรปฏิบัติ) = รู้ว่าวิธีการนั้นจะต้องลงมือปฏิบัติ หรือจัดดำเนินการ	รู้ว่ามรรคนี้ ได้เจริญแล้ว (รู้ว่าได้ปฏิบัติตามมรรคแล้ว) = รู้ว่าได้ปฏิบัติตามวิธีการนั้น เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว